

8. Сковородников А.П. О необходимости разграничения понятий «риторический прием», «стилистическая фигура», «речевая тактика», «речевой жанр» в практике терминологической лексикографии / А.П. Сковородников // Риторика – Лингвистика: Сб. статей. – Смоленск: СГПУ. – 2004. – №5. – С. 5-11.

## **СИСТЕМА ЕТИЧНИХ ІДЕЙ ЗМІСТУ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ПРИТЧ**

***Л.І. Тараненко***

*кандидат філологічних наук, доцент,  
Національний технічний університет України «КПІ»*

Актуальність вивчення канонічних притч обумовлена, насамперед, їхньою дидактичною спрямованістю і високим ступенем абстракції закладених у них етичних ідей, завдяки чому й виникає сенс розгляду притч Євангеліє як інваріантних текстів, які містять закодовані ознаки інших фольклорних творів [8, с. 19, 76]. Проте у відомих нам роботах, що приділяють значну увагу трактуванню змісту притч, не подано системного узагальнення етичних ідей їхніх прямих і непрямих настанов. Тому метою цієї праці є систематизації етичних ідей змісту Євангельських притч шляхом співвіднесення канонічного і сучасного інтерпретувань їхніх настанов.

Важливою характеристикою притчі як засобу непрямой комунікації є її здатність передавати духовний та життєвий досвід у їхньому прямому або алегоричному декодуванні, яке потребує від реципієнта специфічних мисленнєвих дій. Отже, з одного боку, Євангельські притчі слід розглядати як комплексний засіб сугестивного впливу на моральність людини через взаємодію логічного й емоційного начал її духовного буття. З іншого, вони, без сумніву, виконують головну – дидактичну функцію, спрямовану на вироблення у реципієнта навичок етичної поведінки у життєвих ситуаціях, що виникають під час здійснення вибору між добром і злом, оцінки вад і чеснот тощо.

Виконаний нами зіставний аналіз настанов оригінальних Євангельських притч, по-різному інтерпретованих тлумачниками Біблії, філологами та іншими

її дослідниками (див., напр., [1-7; 9]), засвідчує, що наведені в них тлумачення можуть бути охарактеризовані рядом спільних рис. Так, богословські тлумачення вирізняються, переважно, повторенням змісту та настанови аналізованих притч при їхній чіткій теологічній спрямованості. На відміну від них, філософські й лінгвістичні тлумачення є більш дотичними до духовного та мирського буття сучасників авторів коментарів. Щодо інших трактувань, то їхній смисл, залежно від особистості тлумача притчі, довільно варіює у просторі можливостей людської думки, що відбиває, насамперед, індивідуальну картину світу, з позицій якої розмірковують автори.

За виявленими таким чином загальними ознаками творчого процесу продукування тлумачень притчі ми звели можливі узагальнені трактування настанов Євангельських притч у їхню певну систему. З метою підвищення ступеня абстрагування викладених у них етичних ідей, всі ідеї було поділено нами на духовні сентенції та мирські поради. До духовних сентенцій ми віднесли такі узагальнені нами трактування настанов притчі: розумно сій духовну благодать всюди, оскільки малий початок здатен поступово призводити до великого блага; надавай перевагу духовним скарбам над матеріальними, використовуючи свій дар для збагачення душі; велика милість породжує велику любов; не поспішай відокремлювати добро від зла, допоки останнє не проявить себе та ін. Мирські поради охоплюють такі узагальненні трактування притч: проявляй милість до тих, з ким зводить доля; прощений Божою милістю, але не здатний прощати боржникам своїм, заслуговує на кару; докладеш зусиль – отримаєш благо; домовленість важливіша, ніж гроші; жадібність та зло у кінцевому рахунку караються; серед багатьох званих, зазвичай мало обраних та ін.

Звертаючись до цієї системи, неважко переконатися, що створені у такий спосіб духовні сентенції є, за своєю суттю, ідеалізованими узагальненими вербальними моделями споконвічних етичних норм духовного буття людини, які й на теперішній час лишаються актуальними. Відмінною рисою засвоєння цих духовних сентенцій особистістю є те, що висока ступінь їхнього

абстрагування спонукає індивіда, незалежно від його волі та бажання, співвідносити ці настанови з теоретичним і практичним знанням, накопиченим його свідомістю, тобто формувати індивідуальну ціннісно-етичну картину світу.

Мирські ж поради є значно конкретнішими й імперативними та наближеними до практичного соціального досвіду пересічного індивіда. При цьому саме смисл мирських порад виявився з часом безпосередньо придатним для трансформування в інші різновиди фольклорних текстів (казки, байки, прислів'я тощо).

Проведений у роботі формально-логічний аналіз альтернативних можливостей трактування змісту канонічних притч та систематизація етичних ідей їхніх настанов як джерела породження сюжетів інших різновидів фольклорних та сучасних художніх і просвітно-етичних творів свідчить, що реалізація соціально спрямованої дидактичної функції притчі забезпечується за рахунок сугестивного впливу квінтесенції змісту її духовних сентенцій та мирських порад на реципієнта. Основними засобом забезпечення такого впливу є алегоричний виклад певних максимально узагальнених етичних ідей у вигляді прямої або непрямої настанови притчі.

Література:

1. Агранович С.З. Гармония – цель – гармония: Художественное сознание в зеркале притчи / С.З. Агранович, И.В. Саморукова. – М.: Международный институт семьи и собственности, 1997. – 135 с.
2. Бальбуров Э.А. Притча в литературно-критическом и философском сознании XX-начала XXI веков / Э.А. Бальбуров, М.А. Бологова // Критика и семиотика. – 2011. – Вып. 15. – С. 43-59.
3. Благовестник или толкование Блаженного Феофилакта архиепископа Болгарского на Святое Евангелие: В 4-х кн., 2-е изд., исправ. / Пер. с греч. – Кн. 1. Толкование на Евангелие от Матфея. – М.: Лепта, 2005. – 142 с.
4. Генри М. Толкование на книги Нового Завета: В 6 т. / Русское издание. – Т. 1. – Gouda, Holland: Dutch Reformed Tract Society, 2002. – 405 с.

5. Златоуст И. Толкование на Евангелие от Матфея: В 2-х кн. – Книга первая. – М.: Сибирская Благовонница, 2010. – 310 с. [Электронный ресурс]. – Джерело ресурсу: <http://www.litres.ru>.
6. Златоуст И. Толкование на Евангелие от Матфея: В 2-х кн. – Книга вторая. – М.: Сибирская Благовонница, 2010. – 281 с. [Электронный ресурс]. –Джерело ресурсу: <http://www.litres.ru>.
7. Barclay W. Parables of Jesus / William Barclay. – Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 1999 – 222 p.
8. Blomberg C.L. Interpreting the Parables / Craig L. Blomberg. – Downers Grove, Illinois: Inter-Varsity Press, 1990. – 334 p.
9. Huelin S. Interpreting the Parables' Recent Interpreters // Parables. Cristian Reflection: A Series in Faith and Ethics. – 2006. – Waco: Baylor University. – P. 88-93.